

ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Περιοδική Επιστημονική Έκδοση της Ελληνικής Εταιρίας Ανάλυσης Δεδομένων

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Καθηγητής Γιάννης Παπαδημητρίου, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Καθηγητής Μιχάλης Μείμαρης, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Καθηγητής Θεόδωρος Μπεχράκης, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Καθηγητής Γρηγόρης Κιοσεόγλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γραμματεία: Υπ. Διδάκτορας, Άγγελος Μάρκος, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Γιάννης Παπαδημητρίου, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Εγνατία 156, Τ.Κ. 54006
τηλ.: 0030 2310 891874, fax: 0030 2310 891848, email: iannis@uom.gr

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αθανασιάδης Ηλίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γιαλαμάς Βασίλης, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γναρδέλλης Χαράλαμπος, ΑΤΕΙ Μεσολογγίου
Δημαρά Ευθαλία, Πανεπιστήμιο Πάτρας
Καράκος Αλέξανδρος, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Καραπιστόλης Δημήτριος, ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης
Κιοσεόγλου Γρηγόρης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μαυρομάτης Γιώργος, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Μπαγιάτης Κωνσταντίνος, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπεχράκης Θόδωρος, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Παπαδημητρίου Γιάννης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Σίσκος Ιωάννης, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Φλώρου Γιαννούλα, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Χατζηκωνσταντίνου Γιώργος, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Χατζηπαντελής Θόδωρος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Burtchy Bernard, ENST, France
Camiz Sergio, Università di Roma La Sapienza
Greenacre Michael, Prof. of Statistics University POMPEU FABRA, Spain
Lebart Ludovic, ENST, France
Pagès Jérôme, ENSA/INSFA, Rennes, France
Le Roux Brigitte, Université René Descartes, Paris
Roux Maurice, Université Aix - Marseille 3

Ιστοσελίδα: <http://datan.uom.gr>

ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ DATA ANALYSIS BULLETIN

Τεύχος 6 (2005)
Issue 6 (2005)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ GREEK SOCIETY OF DATA ANALYSIS

τυπωθήτω
ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ
ΜΕ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΧΟΡΗΓΙΑ ΤΗΣ Ε.Σ.Υ.Ε.

5. *Εισαγωγή της παραγοντικής ανάλυσης των αντιστοιχιών στην επίλυση πολυκριτηρίων προβλημάτων απόφασης.*
Δ. ΛΟΥΚΑΣ, Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 62
Πρόταση εφαρμογής της παραγοντικής ανάλυσης των αντιστοιχιών στη λήψη απόφασης μέσω πολυκριτηρίων πινάκων διά της διάταξης επί των παραγοντικών αξόνων των εναλλακτικών ενεργειών.
6. *Ομαδοποίηση των ελληνικών φυσικών πληθυσμών της δασικής πεύκης (*Pinus Sylvestris L.*) με βάση μορφολογικά και ανατομικά χαρακτηριστικά.*
Γ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ, Γ. ΣΤΑΜΑΤΕΛΛΟΣ, Α. ΣΚΑΛΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ 76
Με την πολυμεταβλητή μέθοδο της ανάλυσης σε συστάδες προσδιορίζεται και διερευνάται η ομοιότητα μεταξύ των φυσικών πληθυσμών ως προς τα ανατομικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά τους.
7. *Ανιχνεύοντας το μαθητικό πληθυσμό του τομέα Πληροφορικής των Τ.Ε.Ε. μέσω των δραστηριοτήτων στον ελεύθερο χρόνο τους.*
Π. ΠΑΠΑΛΕΩΝΙΔΑ, Θ. ΜΠΕΧΡΑΚΗΣ 86
Αναδεικνύεται μια κατηγοριοποίηση των μαθητών της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (Τ.Ε.Ε.), σύμφωνα με τον τρόπο διάθεσης του ελεύθερου χρόνου τους.
8. *Οι σπουδαστές των Τ.Ε.Ι. και το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων τους.*
Η. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ 101
Εξετάζονται οι ταξινομήσεις των σπουδαστών των Τ.Ε.Ι. ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων τους, κατά Σχολή, κατά Ίδρυμα και κατά Τμήμα και προσδιορίζονται οι διαφορές μεταξύ τους.
9. *Ανεργία - ΑΕΠ - μισθοί και δημόσιες δαπάνες για την απασχόληση στις 15 χώρες-μέλη της Ε.Ε.*
Ε. ΜΑΣΟΥΡΑ, Β. ΜΠΑΓΙΑΤΗΣ 114
Αναδεικνύεται η διαχρονική εξέλιξη της σχετικής θέσης των 15 χωρών-μελών της Ε.Ε. ως προς τα μεγέθη της πραγματικής οικονομίας καθώς και τις δημόσιες δαπάνες για την απασχόληση.
10. *Διερεύνηση των ξένων άμεσων επενδύσεων στη Βόρεια Ελλάδα στο διάστημα 1996-2000.*
Ν. ΚΟΥΤΣΟΥΠΙΑΣ, Γ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ 129
Μελετάται η μεταβολή της σχετικής θέσης των παραγωγικών κλάδων της Μακεδονίας στην κατάταξή τους ως προς τις επενδύσεις ξένων επενδυτών.

11. *Ανάλυση Δεδομένων σε θέματα αλλαγής στάσεων των φοιτητών.*
Σ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ, Α. ΚΑΡΑΚΟΣ 138
Εξετάζονται οι αλλαγές στις στάσεις των πρωτοετών φοιτητών απέναντι στον προγραμματισμό Η/Υ στην αρχή και στο πέρας της διδασκαλίας του σε ένα διδακτικό εξάμηνο.
12. *Λάθη συλλογής και κωδικοποίησης δεδομένων.*
Γ. ΦΛΩΡΟΥ 152
Παρουσιάζονται οι έλεγχοι: outliers, μονάδων μέτρησης, μετρικών απόστασης και ελλιπών δεδομένων που πρέπει να πραγματοποιούνται στα δεδομένα πριν της εφαρμογής της ταξινόμησης.
13. *Δειγματοληψία και γεννήτρια τυχαίων αριθμών.*
Ν. ΦΑΡΜΑΚΗΣ, Ε. ΘΕΜΕΛΗΣ 162
Δημιουργία δείγματος προαποφασισμένου μεγέθους με τη χρήση γεννήτριας τυχαίων αριθμών δομημένης για οποιαδήποτε γλώσσα προγραμματισμού.

OECD (1988-2002), *Employment Outlook*.

EUROPEAN COMMISSION (2002), *European Economy*, No 4, Directorate-General for Economic and Financial Affairs.

EMPLOYMENT OUTLOOK (2001), «Recent labour market developments and prospects'», σσ. 20-35.

Διερεύνηση των ξένων άμεσων επενδύσεων στην Βόρεια Ελλάδα στο διάστημα 1996-2000

Νίκος Κουτσουπιάς

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Γεώργιος Κυριακίδης

Τράπεζα της Ελλάδας

Περίληψη

Με την παρούσα εργασία επιχειρείται η μελέτη της σχετικής θέσης και κατάταξης των διαφόρων παραγωγικών κλάδων που εντοπίζονται αποκλειστικά στην περιοχή της Δυτικής, Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας και στους οποίους επενδύουν οι ξένοι επενδυτές. Εξετάζονται επίσης ορισμένα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους διάφορους παραγωγικούς κλάδους όπως είναι η σχετική θέση τους διαχρονικά. Επίσης, διαπιστώνεται ο διαχωρισμός των κλάδων επιχειρήσεων σε τρεις κύριες ομάδες, των οποίων τα χαρακτηριστικά αναλύονται με βάση τα εξαγόμενα της Ταξινόμησης κατ' αύξουσα Ιεραρχία. Χρησιμοποιώντας τις ερμηνείες των αποτελεσμάτων της μεθόδου αυτής διερευνώνται ακόμη, οι τυχόν μετακινήσεις των επιχειρηματικών κλάδων μεταξύ των τριών ομάδων κατά το διάστημα της πενταετίας 1996-2000.

Εισαγωγή

Κατά τα τελευταία χρόνια οι επενδύσεις των Ελληνικών και άλλων επιχειρήσεων σε Βαλκανικές χώρες και η διερεύνηση των χαρακτηριστικών τους έχουν αποτελέσει αντικείμενο έρευνας, ιδιαίτερα μετά τη σχετική ομαλοποίηση των πολιτικών συνθηκών στην περιοχή.

Εκτενής είναι η βιβλιογραφία γύρω από το αντικείμενο των επενδύσεων σε αναπτυσσόμενες χώρες (της Βαλκανικής) που προέρχονται τόσο από την Ελλάδα όσο και από άλλες χώρες. Σε σχετική έρευνά τους οι Η. Lougi κ.ά. (Lougi, 2000) ασχολήθηκαν με τις εξαγωγές και τις άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό –κυρίως στη Βαλκανική– κατά το διάστημα 129

1990 έως το 1994 ως στρατηγική επέκτασης 200 ελληνικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, εργασία των H. Shatz και A. Venables (Shatz, 2000) εξετάζει τη διάκριση των δραστηριοτήτων των πολυεθνικών εταιριών σε οριζόντιες και κάθετες και διαπιστώνει ότι σε χώρες υψηλού εισοδήματος η οριζόντια δραστηριότητα συνεπάγεται την παραγωγή και πώληση αγαθών που προορίζονται για τη φιλοξενούσα χώρα, ενώ στις αναπτυσσόμενες χώρες η παραγωγή αναφέρεται κυρίως σε ενδιάμεσα προϊόντα –κάθετη δραστηριότητα– της παραγωγικής διαδικασίας. Οι D. Holland και N. Pain (Holland, 1998) σε άρθρο τους που αναφέρονται σε 11 χώρες της Βαλκανικής που πρόκειται να συνδεθούν με την ΕΕ, διαπιστώνουν ότι η διάχυση των πρωτοποριακών μεθόδων, όπως οι ξένες άμεσες επενδύσεις, παίζει σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη των οικονομιών σε μετάβαση των χωρών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης. Τέλος, η ανάλυση του ρόλου των υπερεθνικών επιχειρήσεων και της δυνατότητάς τους να επηρεάζουν με τις άμεσες επενδύσεις τους το τεχνολογικό επίπεδο μικρών χωρών, παράλληλα με τη δυνατότητα των τελευταίων να απορροφούν τρόπους και μεθόδους έρευνας και ανάπτυξης (R&D) εξετάζει σε έρευνά του ο C.v. Beers (Beers, 2003).

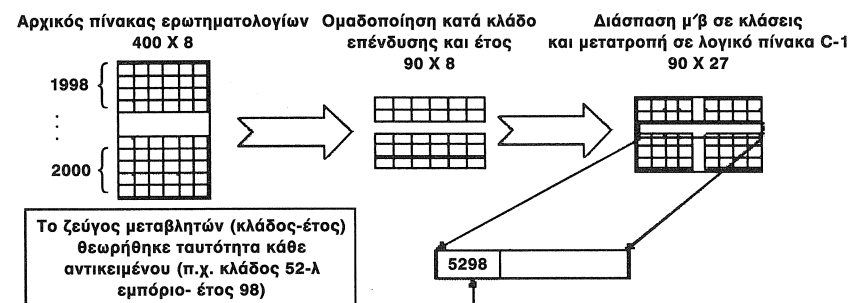
Στην παρούσα εργασία εντοπίζουμε τις σχετικές θέσεις και τη διάταξη των Μακεδονικών επιχειρήσεων στις οποίες δραστηριοποιούνται επενδυτικά ξένες επιχειρήσεις. Για την ερμηνεία τού υπό εξέταση φαινομένου χρησιμοποιήθηκαν δύο μέθοδοι της Ανάλυσης Δεδομένων, η Παραγοντική Ανάλυση Αντιστοιχιών και η Ανιούσα Ιεραρχική Ταξινόμηση (Benzécri, 1973· Παπαδημητρίου, 1994). Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια του S-Pro (Κουτσουπιάς, 1999) λογισμικού υλοποίησης των παραπάνω μεθόδων.

Μεθοδολογία

Τα δεδομένα αναφέρονται στα υπόλοιπα (stock statistics) των αμέσων ξένων επενδύσεων στο τέλος κάθε έτους αναφοράς, αφορούν το χρονικό διάστημα 1996-2000 και προέρχονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία πραγματοποιεί κατ' έτος έρευνα (με τη μέθοδο των ερωτηματολογίων, 400 τον αριθμό) των αμέσων επενδύσεων για τον προσδιορισμό της Διεθνούς Επενδυτικής Θέσης της Χώρας, το θετικό δηλαδή ή αρνητικό υπόλοιπο των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων της προς τον υπόλοιπο κόσμο. Οι υπόλοιπες τέσσερις κατηγορίες διασυνοριακών επενδύσεων που διαμορφώνουν επίσης τη Διεθνή Επενδυτική

Θέση της Χώρας –χωρίς όμως να εξετάζονται εδώ– είναι: οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου, οι λοιπές επενδύσεις, τα χρηματοοικονομικά παράγωγα και τα συναλλαγματικά διαθέσιμα.

Οι μετατροπές που έγιναν στον πίνακα δεδομένων για να καταλήξουμε στον πίνακα που αναλύθηκε φαίνονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 1):

ΣΧΗΜΑ 1. Η διαδικασία μετατροπής των δεδομένων

Οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οκτώ, επτά ποσοτικές και μία ποιοτική, η γεωγραφική προέλευση των ξένων επενδυτών. Η κατηγοριοποίηση των τιμών των ποσοτικών μεταβλητών σε κλάσεις έγινε με τη μέθοδο των τεταρτημορίων. Οι μεταβλητές και τα όρια των κλάσεών τους, όπως αυτά προέκυψαν, φαίνονται παρακάτω (Πίνακας 1).

Οι μεταβλητές και οι κλάσεις τους είναι:

1. Ίδια κεφάλαια μικρή μέχρι 225 εκ. δρχ. μεσαία από 225-9.500, υψηλή πάνω από 9.500.
2. Απόλυτη συμμετοχή του επενδυτή στο κεφάλαιο, μικρή μέχρι 110 εκ. δρχ. μεσαία από 110-6.250 εκ. δρχ. και υψηλή πάνω από 6.250 εκ. δρχ.
3. Ποσοστιαία συμμετοχή του επενδυτή στο κεφάλαιο, μικρή μέχρι 49%, μεσαία από 53-89% και υψηλή πάνω από 90%.
4. Απαιτήσεις μηδενική, μεσαία μέχρι 300 εκ. δρχ. και υψηλή πάνω από 300 εκ. δρχ.
5. Υποχρεώσεις, μηδενική, μεσαία μέχρι 5 εκ. δρχ. και υψηλή πάνω από 5 εκ. δρχ.
6. Αριθμός εργαζομένων, μηδενική κλάση, μεσαία μέχρι 190, υψηλή πάνω από 190 εργαζόμενοι.
7. Επανεπενδυθέντα κέρδη, μηδενική, μεσαία μέχρι 200 εκ. δρχ. και υψηλή πάνω από 200 εκ. δραχμές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Οι μεταβλητές και οι κλάσεις τους

1. <i>Ιδια Κεφάλαια</i> Χαμηλά (μέχρι 225 εκ. δρχ.) Μέσα (από 225-9.500 εκ. δρχ.) Υψηλά (πάνω από 9.500 εκ. δρχ.)	5. <i>Υποχρεώσεις προς τους επενδυτές</i> Μηδενικές Μέσες (μέχρι 5 εκ. δρχ.) Υψηλές (πάνω από 5 εκ. δρχ.)
2. <i>Απόλυτη συμ. στα Κεφάλαια</i> Χαμηλά (μέχρι 110 εκ. δρχ.) Μέσα (από 110-6.250 εκ. δρχ.) Υψηλά (πάνω από 6.250 εκ. δρχ.)	6. <i>Αριθμός Εργαζομένων</i> Μέχρι 190 Από 190 έως 8.000 Πάνω από 8.000
3. <i>Ποσοστιαία συμ. Κεφάλαια</i> Χαμηλό (μέχρι 49%) Μέσο (από 49-90%) Υψηλό (πάνω 90-100%)	7. <i>Επανεπενδυθέντα Κέρδη</i> Μηδενικές Μέσες (μέχρι 200 εκ. δρχ.) Υψηλές (πάνω από 200 εκ. δρχ.)
4. <i>Ποσοστιαία συμ. Κεφάλαια</i> Μηδενικές Μέσες (μέχρι 300 εκ. δρχ.) Υψηλές (πάνω από 300 εκ. δρχ.)	8. <i>Επανεπενδυθέντα Κέρδη</i> ΕΕ (ΝΑΙ/ΟΧΙ) Βαλκάνια (ΝΑΙ/ΟΧΙ) Λοιπές (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

8. Γεωγραφική προέλευση, έδρα στην ΕΕ, στα Βαλκάνια και σε λοιπές χώρες.

Συνολικές κλάσεις 27.

Με την εφαρμογή των δύο μεθόδων της στατιστικής ανάλυσης δεδομένων (Παραγοντική Ανάλυση Αντιστοιχιών και Ιεραρχική Ταξινόμηση κατ' Αύξουσα Ιεραρχία) προέκυψαν τρεις απόλυτα διακριτές ομάδες κλάδων-ετών:

Η πρώτη ομάδα (Α) κλάδων-ετών περιλαμβάνει επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται από (κατά σειρά σημαντικότητας): (α) υψηλό αριθμό εργαζομένων, (β) υψηλές απαιτήσεις των επιχειρήσεων από τους ξένους επενδυτές, (γ) μεσαία ποσοστιαία συμμετοχή των επενδυτών στο κεφάλαιο των επιχειρήσεων, (δ) μεσαίες υποχρεώσεις των επιχειρήσεων προς τους ξένους επενδυτές και (ε) υψηλά επανεπενδυθέντα κέρδη. Πρόκειται δηλαδή για κλάδους στους οποίους οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται προσφέρουν υψηλή απασχόληση, επανεπενδύουν τα κέρδη τους, χρησιμοποιούν σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα, ενώ οι ξένοι επενδυτές, εκτιθέμενοι λελογισμένα στους διαφόρους κινδύνους, ασκούν αποφασιστικό έλεγχο στη διοίκηση των επιχειρήσεων που μετέχουν.

Η δεύτερη ομάδα (Β) κλάδων-ετών περιλαμβάνει επιχειρήσεις που

χαρακτηρίζονται από: (α) χαμηλά ίδια κεφάλαια και (β) χαμηλή απόλυτη συμμετοχή των ξένων επενδυτών στα κεφάλαιά τους.

Η τρίτη ομάδα (Γ) κλάδων-ετών περιλαμβάνει επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται από: (α) μεσαία ίδια κεφάλαια και (β) μέση απόλυτη συμμετοχή των ξένων επενδυτών στα κεφάλαιά τους.

Συνοπτικά στη Β και Γ ομάδα κλάδων-ετών μπορούμε να κατατάξουμε αντίστοιχα επιχειρήσεις που εμφανίζονται αδύναμες και με αβέβαιη τη συνέχιση της ύπαρξής τους και αυτές που να μεν δραστηριοποιούνται ικανοποιητικά αλλά πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για μεγέθυνση. Ουσιαστικά οι ανήκουσες στη Β κατηγορία δεν διαφοροποιούνται από τις αντίστοιχες επιχειρήσεις άμεσης επένδυσης που δραστηριοποιούνται σε χώρες της βαλκανικής και στις οποίες συμμετέχουν ως ξένοι επενδυτές επιχειρηματίες της βόρειας Ελλάδας.

Η παράλληλη αποτύπωση της διάταξης των τριών αυτών ομάδων στο ίδιο επίπεδο με τα σημεία που αντιπροσωπεύουν τους παραγωγικούς κλάδους-έτη επιτρέπει την παρακολούθηση της κινητικότητάς τους διαχρονικά.

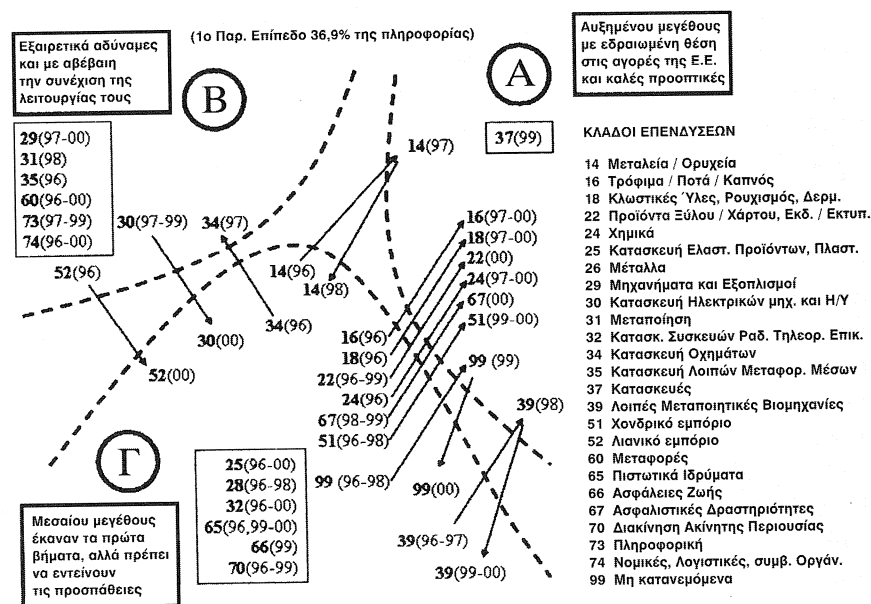
Ακολούθως (Σχήμα 2) εμφανίζονται οι τρεις ομάδες που περιγράφουμε παραπάνω και η δυναμική που αναπτύσσεται αναφορικά με τη «σταθερότητα», «προαγωγή» ή «υποβιβασμό» συγκεκριμένων κλάδων από κατηγορία σε κατηγορία.

Παρατηρώντας το διάγραμμα διαπιστώνουμε ότι οι παραγωγικοί κλάδοι στους οποίους δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις άμεσης επένδυσης με έδρα τη βόρεια Ελλάδα και στις οποίες συμμετέχουν ξένοι επενδυτές εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες:

Η α' κατηγορία περιλαμβάνει κλάδους-έτη με επιχειρήσεις που παραμένουν σταθερά στην ίδια κατηγορία για περισσότερα έτη σε σύγκριση με τις δύο άλλες, όπως συμβαίνει με τα:

- Τρόφιμα το 97-00 με «προαγωγή» από την γ' ομάδα στο τέλος του 96
- Κλωστοϋφαντουργία το 97-00 με «προαγωγή» όπως παραπάνω
- Προϊόντα ξύλου το 00 με «προαγωγή» από τα προηγούμενα έτη 96-99
- Χημικά το 97-00 με «προαγωγή» από το προηγούμενο έτος 96
- Χονδρικό εμπόριο το 99-00 με «προαγωγή» από τα έτη 96-98
- Μη κατανεμόμενα το 99 με «προαγωγή» από τα προηγούμενα έτη 96-98.

Η β' κατηγορία περιλαμβάνει κλάδους-έτη όπου οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται μεταβάλλουν τη θέση τους διαχρονικά και χαρακτη-

ΣΧΗΜΑ 2. Παραγωγικοί κλάδοι στους οποίους επενδύουν άμεσα οι ξένοι και περιλαμβάνουν επιχειρήσεις με έδρα τη βόρεια Ελλάδα

ρίζεται από μεγαλύτερη ρευστότητα σε σύγκριση με τις δύο άλλες, όπως συμβαίνει με τα:

- Μηχανήματα - εξοπλισμοί το 97-00
- Ηλεκτρικές μηχανές - Η/Υ το 97-99 με «προαγωγή» κατά το 2000
- Κατασκευή οχημάτων το 97 με «υποβιβασμό» από τη γ' στη β' ομάδα
- Κατασκευή λοιπών μεταφορικών μέσων το 96
- Λιανικό εμπόριο το 96 με «προαγωγή» κατά το 2000.

Η γ' κατηγορία περιλαμβάνει τους κλάδους-έτη όπου οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται είτε παραμένουν στην αυτή κατηγορία είτε «προάγονται», ενώ οι «υποβιβασμοί» είναι συγκριτικά οι λιγότεροι σε σχέση με τη β' κατηγορία, όπως συμβαίνει με την:

- Κατασκευή ελαστικών-πλαστικών το 96-00
- Μέταλλα το 96-98
- Συσκευές ραδιοφωνίας-τηλεόρασης το 96-00
- Πιστωτικά ιδρύματα το 96, 99-00
- Ασφάλειες το 99 και
- Διακίνηση ακίνητης περιουσίας το 96-00.

Συνοπτικά οι ανήκουσες στην γ' κατηγορία παραμένουν, συγκριτικά με τις άμεσες επενδύσεις που συμμετέχουν οι επιχειρήσεις στην αλλοδαπή, στην ίδια κατάταξη για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ενώ οι «προαγωγές» είναι περισσότερες και οι «υποβιβασμοί» λιγότεροι. Η «μικρή» κινητικότητα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη βόρεια Ελλάδα καταδεικνύει, κατά την άποψή μας, την πρόθεσή τους για μονιμότερη παραμονή στην περιοχή και υπογραμμίζει τη διαφορά της γενικότερης στρατηγικής¹ μεταξύ των επενδυτών εντός και εκτός Ελλάδας.

Συμπεράσματα

Από τη σύγκριση των παραγοντικών επιπέδων των βορειοελλαδικών επιχειρηματιών (στο εξής «κατοίκων») που επενδύουν σε άλλες χώρες, όπως παρουσιάστηκε σε προηγούμενη εργασία (Κουτσουπιάς, Κυριακίδης, 2003) με αυτό των ξένων επενδυτών (στο εξής «μη κατοίκων») που συμμετέχουν σε επιχειρήσεις με έδρα τη βόρεια Ελλάδα, διαπιστώνουμε ότι:

- Οι επενδύσεις των κατοίκων εστιάζονται σε χώρες της βαλκανικής κατά συντριπτική πλειοψηφία και μόνον ορισμένες από τις μεγάλες σε χώρες της ΕΕ όπου οι απαιτήσεις των εκεί αγορών είναι ιδιαίτερα αυστηρές.
- Το μέγεθος² άρα και οι δυνατότητες των επιχειρήσεων των μη κατοίκων είναι ασύγκριτα μεγαλύτερο εκείνου των κατοίκων³.

1. Η προέλαση των ελληνικών επενδύσεων στα Βαλκάνια έχει διανύσει μια ιδιόμορφη διαδρομή. Κατά την περίοδο 89-97 ο έλληνας επενδυτής εμφανίστηκε ως μεταπράτης. Η τάση αυτή χαρακτηριζε και τη συμπεριφορά των βορειοελλαδικών επενδυτών. Η πολιτική αστάθεια και η οικονομική αβεβαιότητα συνετέλεσαν σ' αυτή την επενδυτική συμπεριφορά. Κατά τη διάρκεια όμως των τελευταίων χρόνων οι ελληνικές επενδύσεις έχουν μακροχρόνιο επενδυτικό ορίζοντα.

2. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού του ΟΗΕ για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD) οι ξένες άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα μετά το 1998 κυμαίνονταν γύρω στο 1 δισεκ. δολάρια. Για το 1998 υπολογίζονταν σε 700 εκατ. δολάρια και οι εκτιμήσεις δείχνουν ανάκαμψη στα 900 εκατ. δολάρια το 1999. Τη δεκαετία του 1990 η Ελλάδα απορρόφησε μόνον το 1% περίπου των ΞΑΕ που κατευθύνονταν σε χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με τα στοιχεία του UNCTAD το μερίδιο της Ελλάδος στις παγκόσμιες ροές ΞΑΕ παράλληλη με αυτήν του μεριδίου των ελληνικών εξαγωγών στο παγκόσμιο εμπόριο, δηλαδή υπήρξε μια μακρά περίοδος μείωσης και στη συνέχεια παρουσιάστηκαν ενδείξεις ανάκαμψης στα τέλη της δεκαετίας του '90 (Τσαβέας, 2002).

3. Όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες (τόσο από τον UNCTAD όσο και από την ΤτΕ) δεί-

- Οι επενδύσεις των μη κατοίκων στρέφονται τόσο σε παραδοσιακούς όσο και σε κλάδους αιχμής, ενώ οι επενδύσεις των κατοίκων μόνο σε παραδοσιακούς.
- Οι επιχειρήσεις των μη κατοίκων είναι τόσο εντάσεως εργασίας όσο και κεφαλαίου, ενώ εκείνες των κατοίκων στη βαλκανική είναι αποκλειστικά και μόνον εντάσεων εργασίας.
- Οι κάτοικοι αναλαμβάνουν εξ ολοκλήρου τον κίνδυνο του εγχειρήματός τους, ενώ οι μη κάτοικοι εκτίθενται συντηρητικά στους διαφόρους κινδύνους.
- Τόσο οι κάτοικοι όσο και μη κάτοικοι ασκούν αποφασιστικό ως πλήρη έλεγχο στη διεύθυνση των επιχειρήσεων στις οποίες μετέχουν.

Investigation of the foreign enterprises
investing to companies in Northern Greece
during the period 1996-2000

Nikos Koutsoupias
University of West Macedonia

George Kiriakidis
Bank of Greece

Abstract

This paper is based on research involving the relative position and classification by type of all foreign enterprises investing to companies in the Prefecture of Macedonia (Northern Greece). Among other characteristics, emphasis is put on the relative position of such companies over time with respect to their type of business. Furthermore, we investigate properties of three distinctive groups of companies, emerging from the outcomes of Ascending Hierarchical Classification. These outcomes are also utilised in an effort to examine all possible rearrangements within these groups of companies during the 1996-2000 time period.

χουν ότι οι εξερχόμενες επενδύσεις από την Ελλάδα ήταν σχετικά μικρού όγκου. Σύμφωνα με τον UNCTAD, οι εξερχόμενες επενδύσεις κινούνταν αρχικά σε μηδενικό επίπεδο, φθάνοντας το μέγιστο ποσό των 150 εκατ. δολαρίων το 1995, και είναι αρνητικές από το 1998 (υποδηλώνοντας επαναπατρισμό στην Ελλάδα των επενδύσεων στο εξωτερικό).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- BENZÉCRI, J.-P. (1973), *L'Analyse des donees*. Tome 1: *La Taxonomie*, Tome 2: *L'Analyse des corresponances*, Dunod, Paris.
- HOLLAND, D., PAIN, N. (1998), The diffusion of innovation in central & eastern Europe. A study of the determinants and impact of FDI. <http://www.niesr.ac.uk/pubs/dps/dp137.PDF>.
- ΚΟΥΤΣΟΥΠΙΑΣ, Ν. (2002), S-Pro v.2.0: Λογισμικό Ανάλυσης Δεδομένων, *Τετράδια Ανάλυσης Δεδομένων*, Θεσσαλονίκη, τ. 1, σσ. 118-128.
- ΚΟΥΤΣΟΥΠΙΑΣ, Ν., ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ, Γ. (2003), Διερεύνηση των άμεσων επενδύσεων Βορειοελλαδικών Επιχειρήσεων σε Βαλκανικές και άλλες χώρες, Πρακτικά 16ου Πανελληνίου Συνεδρίου, Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο, σσ. 289-296.
- LOURI, H., PAPANASTASIOU, M., LANTOURIS, J. (2000), FDI in the EU periphery. A multinomial Logit Analysis of Greek firm strategies. *Regional Studies*, vol. 34.5, pp. 419-427.
- ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Ι. (1994), *Μέθοδοι Ανάλυσης Δεδομένων*, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- SHATZ, H., A.J. VENABLES, A. (2000), The geography of international investment in (forthcoming) *The Oxford Handbook of Economic Geography*, G.L. Clark, M. Feldman and M.S. Gertler (eds), Oxford University Press, Ch7, pp. 125.
- ΤΣΑΒΕΑΣ, Ν. (2002), «Το ισοζύγιο πληρωμών και η ανταγωνιστικότητα της Ελλάδος», *Οικονομικές επιδόσεις και προοπτικές της ελληνικής οικονομίας*, κοινή έκδοση της ΤτΕ και του The Brookings Institution.
- BEERS, v. C. (2003), The Role of FDI on small countries competitive and technological position. <http://data.vatt.fi/knogg/Reports/t100.pdf>